

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Financiën
De heer E. Heinen
D.t.v. BOA Team Parlementair
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 00
fax 070 312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 1 april 2025

betreft Nadere vragen herziening kader stichtingen en verenigingen (25268, AB)

ons kenmerk 176193.02U

Geachte heer Heinen,

De leden van de vaste commissie voor Financiën hebben met belangstelling kennisgenomen van uw antwoorden d.d. 20 februari 2025 op vragen van de leden van de BBB-fractie over het herziene Kader voor Stichtingen en Verenigingen.¹ De leden van de **BBB**-fractie danken u voor het uitgebreide en gedetailleerde antwoord. Deze leden stellen uw reflectie op dit thema op prijs. Dit helpt het standpunt van de regering in deze materie te verduidelijken. Desondanks geeft uw antwoord op de eerdere vraag 12 voor de leden van de BBB-fractie aanleiding tot de volgende nadere vragen.

In de eerdere vraag 12 werd ingegaan op deelname van oud-Rijksambtenaren. U geeft in de beantwoording terecht aan dat oud-Rijksambtenaren u niet kunnen vertegenwoordigen. In de praktijk zijn echter veel oud-Rijksambtenaren toch in (bestuurlijke) functies in stichtingen en verenigingen actief, zowel in overheids- als 'gewone' stichtingen en verenigingen. Ook zijn veel oud-(top)ambtenaren bestuurlijk actief in ZBO's, semioverheden en bedrijven met staatsdeelnemingen, zoals in Raden van Toezicht. Hetzelfde geldt voor oud-bewindslieden. Deze personen hebben daar een maatschappelijk nuttige inbreng door hun kennis en ervaring van de overheid en met het politieke proces, en worden in (veel) gevallen juist daarom voor deze functies gevraagd. Maar aan hun activiteiten zijn ook maatschappelijke, bestuurlijke of juridische risico's verbonden. Zeker een sterke politieke achtergrond van een dergelijke functionaris brengt risico van politieke beïnvloeding van onderzoek of besluitvorming terwijl dergelijke politieke invloed niet de intentie van de inzet zou (mogen) zijn. Voorbeelden zijn het op informele wijze inbrengen van standpunten van, en bemiddelende rollen voor, zittende bewindslieden van gelijke politieke kleur of (top)ambtenaren. Uiteraard bestaan deze risico's ook bij decentrale overheden en in onderzoeks-, advies-, wetenschappelijke, bemiddelings-, voorlichtings- en lobby-functies, waarbij sterke ambtelijke of politieke invloed risicovol kan zijn. Ziet u deze risico's? Graag vragen de aan het woord zijnde leden om uw reflectie.

¹ Kamerstukken I 2024-2025, 25268, AB.

datum 1 april 2025

ons kenmerk 176193.02U

blad 2

Een risico-verhogende factor is als een niet-overheidsorganisatie een groot deel van haar inkomsten van het Rijk of van andere overheden krijgt. Dan kunnen persoonlijke banden van bestuurders en toezichthouders met (politieke) ambtsdragers of topambtenaren nog een grotere waarde hebben. Ook wordt het nog aantrekkelijker oud-ambtenaren in dienst te nemen, of oud-NGO-medewerkers bij de overheid aangesteld te krijgen. Maar zelfs zonder persoonlijke banden tussen geldverstrekker en -ontvanger, kan volgens de leden van de BBB-fractie de vraag worden gesteld of nog sprake is van een gezonde, risico-arme verhouding, omdat de overheid van de ontvangende organisatie afhankelijk is voor het uitvoeren van wat in wezen activiteiten voor een publiek doel moeten zijn – anders zouden deze niet door de overheid mogen worden bekostigd. Om belangenverstrengeling met deze 'near government organisations' beperkt te houden, zouden NGO's wellicht niet meer met een te hoog percentage en liever ook niet structureel door overheden moeten worden gesubsidieerd, zo kan worden betoogd: NGO's moeten vooral door de burgers en bedrijven, niet overheden worden bekostigd. Graag vragen deze leden om uw reflectie op de mate en tijdsspanne waarin NGO's financieel afhankelijk mogen zijn van inkomsten gegeven door de Staat.

Het is de leden van de BBB-fractie bekend dat Nederland zeer goed 'scoort' op de Corruption Perceptions Index van Transparency International. Deze leden willen u desondanks vragen te reflecteren op hiervoor beschreven observaties en risico's, en in het bijzonder de houding die de regering aan neemt ten aanzien van het mitigeren van de beschreven risico's.

Ook vragen deze leden welke beleidsrichtlijnen u en de regering hanteren voor de toepassing van wet- en regelgeving, alsook verdragen, om geschetste risico's door personele en financiële banden met 'gewone', niet van overheidswege opgerichte NGO's en semioverheden te beperken. Kunt u deze beleidsrichtlijnen *full text* met de Kamer delen?

Wilt u in uw beantwoording ook specifiek ingaan op de volgende risico's, die de leden van de BBB-fractie in de praktijk zien:

- a. Functies die ambtenaren, politici of bewindslieden na hun vertrek bij de overheid aannemen;
- b. Functies die ambtenaren vervullen naast of als deel van hun functie als ambtenaar;
- c. Functies die bewindslieden of ambtenaren tijdens hun functie vervullen binnen internationale overheidsorganisaties of internationale NGO's;
- d. 'Netwerkcorruptie'²;
- e. Stichtingen en verenigingen die in hoge mate financieel afhankelijk zijn van het Rijk en/of andere overheden;
- f. Te korte of ontbreken van het instellen van 'afkoelperiodes' na een functie als ambtenaar of bewindspersoon;
- g. Specifieke risico's die voorkomen in kleinere en relatief besloten gemeenschappen, zoals de voormalige Nederlandse Antillen;
- h. Verschillen in gevoerd beleid ter zake tussen ministeries, alsook tussen het Rijk en decentrale overheden zoals provincies en gemeenten.

Graag nodigen de aan het woord zijnde leden u ook uit om aan te geven waar u mogelijkheden ziet wet- en regelgeving tegen bovenstaand beschreven risico's te versterken.

² W. Slingerland: Network corruption: When social capital becomes corrupted (2018)

datum 1 april 2025
ons kenmerk 176193.02U
blad 3

De leden van de vaste commissie voor Financiën zien uw beantwoording met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag binnen vier weken.

Hoogachtend,

Voorzitter van de vaste commissie voor Financiën,
Van Ballekom